

Markante mensen aan de Merwede

“Sterkte hè, zo direct met het dictee!” “Insgelijks!” Al succes wensend vlijt een gemêleerd gezelschap zich reikhalzend in groten getale neer in hun dieprode zetel. Kriskras verdeelt men zich over de zaal. Er klinkt gedempt geprevel over venijnige valstrikken in de Nederlandse taal om u heen. Maar u raakt niet van uw à propos, u heeft immers al een stressstoornis vanavond vanwege het cancelen van dat ranzige rendez-vousje.

U herkauwt snel nog even het laatste restje van de kant-en-klaarmaaltijd. De smaak van kippenragout en rodekoolsalade. Komaan, laten we beginnen. U kijkt met argusogen naar de geprinte A4'tjes die voor u liggen. Of misschien is het A3-formaat geworden, dat weet ik nu nog niet. Aan u om de correcte vorm in te vullen in de lacunes: een peulenschil.

Waar men de vorige keer nog langs mythes over de garnizoensstad aan de meanderende rivier werd geleid, nemen wij u nu mee om over de fine fleur van dit Beverly Hills in de Biblebelt te vertellen. Waar begint zo'n zoektocht naar saillante of extravagante Gorcumers? En is bekend ook hetzelfde als markant? Voor hetzelfde geld vindt u uw betbetovergrootvader ook al een opmerkelijke kwibus.

Neem bijvoorbeeld Frank Wels. Deze oud-international én roodbroek is geen Gorcumer van oorsprong. En onder niet-voetballers zal de naam ook niet snel een belletje doen rinkelen. Na zesendertig keer voor de Nederlandse equipe te hebben gespeeld, kreeg hij een café aan de Arkelstraat. Nu vindt u daar een Chinees etablissement

Misschien is markant voor deze heer geen goede benaming, maar het feit dat zijn naam prijkt op de Spurt – ons boemeltje – maakt een vermelding hier toch waard. Wist u dat trouwens? Vanaf nu let u, wachtend en mijmerend over de dagelijkse beslommeringen voor de spoorwegovergang, vast op de naam die op de trein staat. Dan kunt u ook Ida Gerhardt tegenkomen. Niet face to face natuurlijk, zij is al bijna twintig jaar aan gene zijde. Ook zij heeft de eer om op de trein genoemd te staan. Zij is overigens voor haar oeuvre wel chiquer gelauwerd. Namelijk met een P.C. Hooft-prijs.

Van een andere categorie, maar wel frappant, is de heer Woesthoff. Deze Ferdinand stelt zich overal quasinonchalant voor als Dinand uit 's-Gravenhage. Zijn wieg stond in Gorinchem, dus ik vind hem met dit minuscule leugentje een vals speler.

Even een kleine kanttekening; echte markante Gorcumers wonen of woonden voornamelijk in de binnenstad. Een curieuze constatering die werd gedaan door Ruth de Jong. De zoektocht naar fameuze locals leidde namelijk naar een door haar geschreven publicatie met zesendertig karakteristieken van in het oog springende mensen. Dus heeft u het voorrecht om in het centrum te wonen? Dan bent u mogelijk ook een kandidaat-portret.

In dit boekje vinden we Truus van Baalen. Deze zonderlinge figuur was wijd en zijd bekend als poezenmadam. Ze verzamelt in haar leven exorbitant veel rommel in haar huis aan de Appeldijk. Allerlei parafernalia, van kattenbakken tot lege eierdoosjes, bewaart ze tot nader order. Vervolgens wordt dit huis frequent door de gemeente leeggehaald. Je zou haar een hoarder avant la lettre kunnen noemen; een dwangmatige verzamelaar die veel moeite heeft om afstand te doen van spullen. Dat was bij Truus zo erg, dat de reinigingsdienst moest worden geëscorteerd door de politie. Met recht een markante persoonlijkheid die op haar manier bleef protesteren tegen de wegwerpmentaliteit van de maatschappij.

Die 36 uit het boek van mevrouw De Jong gaan we hier niet allemaal bespreken. Gezien het feit dat hier vanavond ook niet-Gorcumers aanwezig zijn, kunnen zij het waarschijnlijk wel appreciëren als er ook wat 'grotere namen' worden genoemd.

Zoals Jan van der Heijden, wie kent hem niet? Een 17e-eeuwse geboren Gorcumer die carrière maakte als uitvinder van de brandspuit. Of hij zelf veel brandjes bluste, is de vraag. Hij was namelijk ook een veelzijdig kunstenaar.

Er zijn in Nederland veel straten naar deze Jan vernoemd. Naast treinen, is een straatbenoeming ook een goede graadmeter voor befaamdheid. Maar een sporthal krijgt niet iedereen! De Van Rappardhal herinnert nog veel inwoners aan ongetwijfeld de markantste burgemeester van Gorinchem tot nu toe. Deze Rolly was een ridder uit een adellijk geslacht. Verre van plebs dus. Als deze flamboyante aristocraat nog geleefd zou hebben, zou hij om de haverklap aangeschoven zijn bij De Wereld Draait Door. Met zijn ultraconservatieve opvattingen was er vaak reuring rond de man die zo'n dertig jaar onze stad bestuurde. Op autoritaire wijze waakte hij over de goede zeden in zijn stad. Toneel- en filmvoorstellingen die hem niet zinden, werden verboden. Een dictee had hij daarentegen vast vermakelijk gevonden.

PS Veel van de besproken personen zijn niet meer onder ons. Dit is louter toeval. Er zijn nog genoeg markante burgemeesters, casanova's, sporthelden en andere cultfiguren over voor een volgende keer.

We zijn voor nu namelijk bijna aan het eind gekomen. Het dictee echoot nog een beetje na. Het is te laat om nog te gaan yogaën of een sudoku'tje te leggen voor de broodnodige ontspanning. Maar wellicht helpt een lekker glaasje in de foyer?